

LBRIS

We know
books

Răsvan Popescu

Peștele cu aripi

Cuprins

Eliberare / 5
Cîinele / 8
Opera vieții / 12
Doi infirmi / 23
Cum să furi un milion / 26
Război în bucătărie / 32
Crucea cu antenă / 44
Iola sălbatică / 50
Revoluția copiilor / 55
Viol / 60
Un mărunț handicap numit singurătate / 65
Subomul / 70
Viața trăită din plin / 77
Legitimă apărare / 80
Păstrați curățenia orașului / 85
Marionetele, singure / 89
Cum am murit / 96
Peștele cu aripi / 99
Castelul Oului / 133

Eliberare

Nici azi nu știu cum am ajuns aici. În orice caz n-am făcut-o conștient, n-am urmărit asta. Fără să vreau, fără să-mi dau seama, în capul băiatului meu am falsificat o lume întreagă. Lumea întreagă. În primul rînd moartea. Ar putea să jure că, după felul cum sună cuvîntul, e o insulă pustie. Aveam în curte doi cîini, de fapt o cățea bătrînă de la care păstrasem un pui. Cînd a murit i-am spus că am dus-o la doctor, care o îngrijește foarte bine.

Cînd îmi vine nota telefonică îi zic că ne-a scris.

Sînt instanța lui supremă. Pentru el cuvîntul meu este adevărul. Într-o zi a spart vasul de flori. Nevastă-mea i-a spus că a făcut rău, foarte rău: vasul nu se mai poate repara. A plîns pînă cînd am venit eu. Îngenunchease și plîngea: nu în fața unui vas spart, în fața ireparabilului. Ireparabilul nu există, i-am spus. Zmeul nu există. Bau-bau nu există. Am strîns cioburile într-un prosop. A doua zi vasul era la loc. N-a fost greu să-l găsesc, era un produs de serie, ca tot ce avem în casă, ca nevastă-mea și ca mine. Numai în fața lui mă părăsește această senzație.

Nu l-am dat la grădiniță și nu mergem în vizită la alte familii; mi-e ușor să mediez între copilul meu și restul. De pildă, un bețiv se tîrăște în patru labe pe trotuar și eu spun că și-a pierdut cheia. Ne surprinde în piața mare o demonstrație neautorizată a studenților, poliția intervine în nota ei obișnuită, cei mai

recalcitranți sînt înghesuiți în dube. Au furat, îi spun. Lumea re-
intră în matcă, simplă, coerentă, respectabilă: omul își caută
cheia, hoțul o ia pe spinare, dacă te rătăcești poți conta pe polițist.

Am făcut un vis din camera lui, o încăpere scundă, cu pere-
ții decolorați și proprietărea deasupra. Două crăpături lungi
coboară din tavan: i-am spus că sînt liane. A fost suficient. Pata
de igrasie lăbărțată în zidul exterior a început să foșnească ca
un adevărat palmier, scuturat de maimuțe. Funinginea pe care
soba a întins-o pe tavan închipuie norii. Urma palmei murdare
pe perete e papagalul lui preferat și acolo unde a vărsat lighea-
nul cînd era mic și s-a umflat parchetul mișună crocodili cu
dinți ascuțiți.

Griul e verde, pentru că jungla e verde, cenușiul e albastru,
pentru că cerul e albastru, ocrul e galben, pentru că papagalul
e galben și are și puțin roșu pe cap.

Soția mea aproape că nu contează. Știe că plăcerea ei cea
mai mare e să coasă pentru alții. Treaba ei e să-i dea să mănînce.
Baia îmi revine tot mie pentru că trebuie să scufundăm pirații.
Ea n-ar face decît să-i vîre săpun în ochi.

Ceasornicăria e chiar dedesubt, așa că sînt mereu prezent
în viața lui. De cîte ori are o întrebare coboară în atelier. Vrea
să știe unde se duc fluturii iarna. Îi spun că în țările calde.

Într-o zi s-a întîmplat ceva îngrozitor: în parcul orașului a
fost instalată cușca unui urs. Un animal bătrîn, căruia îi cădea
părul. Cu botul strecurat printre gratii culegea chiștoacele de
țigară. Atît de bruscă, de neașteptată a fost această apariție în
mijlocul aleii pe care de atîtea ori o bătusem încît n-am găsit
un motiv plauzibil pentru a închide o asemenea creatură. Unde
mai pui că era atît de bătrîn încît îi curgeau ochii. Tocmai des-
chideam gura să spun că asta-i casa lui, cu zăbrele ca să nu țină
zăpușeală, o casă pe cinste. Animalul însă, văzînd că ne-am oprit,
începu să se tînguie așa de jalnic că n-am mai putut spune
nimic. Atunci am observat că și băiatului meu îi curgeau ochii.
S-a terminat, mi-am zis. De aici înainte spaima, mizeria, umi-
lința. Neputința.

Ajunge un urs chior. Să-i dai drumul, mi-a zis. Mi-am simțit inima pornind. Sigur că da: tot ce este, este prin mine. Doar am reparat toate jucăriile. Bine, am spus. Nu-i nici o problemă.

Cîteva zile subiectul a fost închis. Mă gîndeam cît am să-l pot ține departe de parc. Pe urmă am uitat. A trecut o săptămîină, poate două, în lipsa mea Anda a dus copilul în parc. A fost un scandal. M-am scuzat: am uitat să-i dau drumul, asta e. Pur și simplu am uitat. M-am ridicat și-am plecat ca din pușcă. Ai înebunit, a zis Anda.

Ursul era acolo, la locul lui. Limba îi atîrna din gură, parcă cerșea. Așteptam să zică: dă-mi și mie... Toată viața lui trăise în cușcă. Nu ieșise nici o clipă și cred că, dacă prin absurd, aș fi reușit să-i descui s-ar fi speriat îngrozitor. Nu se vedea nicio încuietoare; doar bare masive de fier forjat. Ursul crescuse înăuntru, ca un sîmbure.

M-am întors acasă, am luat o franzelă și am turnat deasupra petroxin. Pînă seara a stat pe pervazul ferestrei să mai piardă mirosul. Cînd s-a întunecat m-am dus în parc și-am zvîrlit-o în cușcă. Nu m-a văzut nimeni. Două zile n-am mai dat pe acolo. A treia m-am arătat pe departe. Ursul lipsea. Acum ne plimbăm iarăși în parc. Băiatul meu aleargă fluturii, vrea să știe unde se duc iarna. Îi spun că în țările calde...

Cîinele

I se repartizase pentru întâia oară un sector ușor: semn de bătrînețe. În oglinda retrovizoare își studia ridurile. „N-ai ce face, încep să se adune.” Își trecu mîna prin părul cenușiu, care se rărise. Se gîndi să-l lase mai lung. Avea obiceiul să și-l pieptene peste cap, ceea ce îi lăsa fruntea liberă dar, în ultimul timp, și tîmplele. Realiză că dacă și l-ar da într-o parte ar ieși mai cîștigat. Din spate un claxon îl trezi și demară. În prima intersecție oscilă: stînga sau dreapta? , cum ți se întîmplă cînd nu mergi nicăieri. În sectorul anterior avea traseul intrat în sînge: dreapta la intersecția cu a treia stradă, apoi în lungul cheiurilor. Docurile îi dădeau mereu bătaie de cap. Cafeaua la colț cu bulevardul. Un bulevard atît de aglomerat, era chinul lui zilnic. Se circula bară la bară, în porții mici, ca niște înghițituri. Cînd supliciu se isprăvea traversa parcul. Își dezmoțea picioarele pînă la Monumentul Crucii Roșii. Îi plăcea să se uite la copiii care se jucau și uneori dădea mîncare la porumbei.

În costumul lui ponosit, cu ziarul în mîină, părea un pensionar ieșit la plimbare. Obișnuiții locului îl salutau. Va trece anul pînă să-l învețe cineva aici. La ieșirea din parc ulcerul începea să-l tragă de mîneacă. Era acolo *Snack-bar*-ul lui Sal, cu specialitățile lui cu sparanghel. Sal avea un adevărat cult pentru sparanghel, căruia îi spunea „spargel” ca la el acasă. Știa densitatea optimă de însămîntare, vremea potrivită, chiar dacă el îl

primea congelat. În anii petrecuți în sector înghițise tone de sparanghel. „Niciodată nu e prea mult”, spunea Sal.

De la o vîrstă schimbările îți stau în gît. Noul cartier arăta ca un cîine cu zgardă de aur. Indivizi bine hrăniți, în costume scumpe, se îndreptau spre birouri. Aveau un aer foarte mulțumit. Își zise: „o să mă plictisesc aici.”

Snack-bar-ul lui Sal însemna mai mult decît specialitățile „spargel”, era locul de întîlnire cu Rais, care făcea ruta în celălalt sens. Sosea întotdeauna după el, încăleca un scaun, întotdeauna același și cerea o bere *Marathon*. Nu concepea masa fără *Marathon*, deși regulamentul nu îngăduia. Nu discutau nimic, între ei totul fusese spus. El știa despre Rais cînd și-a pus dinții din față și cum făcea prietena lui ca să nu rămînă gravidă.

Rais știa totul despre ulcerul său, despre nevasta care a murit „ca o proastă” și despre fiica căsătorită în Nord, la care se va duce să stea la pensie. Acum e mai greu, sînt cam înghesuți, dar pînă atunci vor avea o cameră în plus. Bun băiat Rais. Cum o fi ăsta nou? Nu reuși să-și aducă aminte numele. Dimineața i-a fost prezentat. Uscat, politicoș, probabil tobă de *jiu-jitsu*.

Un gușat la volanul unui *Mercedes-Benz* ieși dintr-un garaj, gata să-i ia fața. Remarcă gura cu buze groase, răsfrînte, ca o ventuză, înainte de a dispărea îi aruncă o privire disprețuitoare. „Astăzi toți nebunii umblă liberi. E suficient să-ți umpli buzunarele cu bancnote ca să ai carnet de conducere.” O clipă și-l imaginează înghesuit în vreun gang de doi borfași. „Atunci să-ți văd mutra.”

Se uită la ceas. La ora asta Rais e la Sal, își sugere berea. Vîrî o fisă în primul aparat întîlnit.

— Alo, Sal?

— Da, zice Sal, v-am recunoscut. Țin o porție pentru dumneavoastră.

Se gîndi la ulcerul său.

— Îmi lipsești, spuse. Dă-mi-l pe Rais.

— Domnul nu a venit. Țasta-i omul, zise el și închise.

Îi legau anii petrecuți împreună, dar și, într-un fel, o tinerete comună: amîndoi făcuseră box profesionist. Pe urmă au

Încercat de toate și nimic. S-au cunoscut în sector; se cunoșteau dintotdeauna.

Își regăsi fața în oglinda retrovizoare. „Dacă nu e fața lui Rais...” Se gândi că a împărțit mai mulți ani cu acesta decât cu Ema. Ea murise tocmai când lucrurile începeau să se aranjeze. „Ca o proastă...”

În viteza a doua trecu în revistă o stradă lungă, îngustă. Locuințe ieftine, cu etaj, se sprijineau reciproc. Se surprinse respirând mai în voie. O mașină a salubrității golea pubelele. Văzu doi tipi în salopete strălucitoare. Ai fi zis că sînt înveșmîntați în staniol. Una după alta răsturnau pubelele într-un malaxor. În așteptare, un magazin de încălțăminte scosese în stradă un munte de ambalaje. Alături era un cabinet medical. Avu un sentiment de siguranță. „Comercianții își vînd marfa, gunoierii ridică ambalajele, doctorii operează...” Un semafor se făcu roșu. Prin geamul lateral văzu trecînd o femeie încărcată cu pachete, ca într-o reclamă. „... gospodinele găsesc, partidele fac politică, băncile plătesc.” Toate erau la locul lor. Chiar și el. Hotărî să se miște puțin. Parcarea era întotdeauna o problemă. În cele din urmă se înghesui într-un camion.

Călca asfaltul cu o adevărată voluptate. Trase cu ochiul peste umăr și, fiindcă nu venea nimeni, schiță un joc de picioare, încă îl ascultau. În scurtă vreme ajunse din urmă gospodina. Era exact ca în reclama cu „femeia din clasa de mijloc”, cum își mișca fundul dintr-o parte în alta. „Societatea se sprijină pe ea”, își aminti. Geanta îi atârna pe un umăr. Ciorapii i se vedeau pînă sus. Se gândi la ziua cînd nici fundul, nici ciorapii, nu o să-i mai spună nimic. La primul colț își luă un ziar; o să-i prindă bine la prînz, cînd va mînca singur într-un *seef*. Strada cobora vreo cincizeci de metri, pentru ca apoi să urce brusc; se simți ca într-o căldare. Un tip în bermude și maieu roșu cobora și urca pe un *skateboard*. „Ca o pendulă”, își zise. Instinctiv se uită la ceas. Începu să coboare. Tipul în bermude trecu pe lîngă el, vîjii pe lîngă „femeia din clasa de mijloc”, urcă *vis-a-vis* pînă la pierderea vitezei, apoi se răsuci și porni înapoi. Purta genunchiere dintr-un material cauciucat. În clipa în care trecu prin

dreptul gospodinei îi smulse geanta. Aaa, țipă ea. Pachetele s-au răspîndit pe trotuar. Cînd își ridică ochii, individul cu *skateboard* îl depășise. Cu brațele larg desfăcute se echilibra. Începu să alerge. Tipul avea un avans destul de mare și odată ajuns în capătul străzii beneficia de o nouă coborîre. „E tînăr și are și roți.” Gospodina continua să strige. Și-o imagina adunîndu-și pachetele. Așa cum se temea, individul prinsese o nouă pantă. Își apăsă splina cu mîna și alergă mai departe. Distanța creștea descurajator. Undeva în fața, siluete argintii. Îi veni să strige: „Hei! Hei! .” Îl strîngea nodul de la cravată.

Ca niște popice, siluetele argintii se împrăștiau în toate părțile. Aleluia, își zise, s-a dus. Picioarele alergau în gol.

În ultimul moment o văzu. Mare, galbenă, mașina salubrității bloca intersecția. Pentru tipul pe roțile era tîrziu. Încercă o eschivă. *Skateboard*-ul luă bordura, îl aruncă în sus. Ateriza printre mesele unei cafenele. Înainte să se ridice, omul în costum cenușiu îl ajunse. Loviturile îi descoperiră repede părțile moi.

Patronul se apucase să-și așeze mesele deranjate. Se legitimă sec: da, era autorizat să facă asta. Un fel de acoperit, s-a prins celălalt. N-avea nimic împotrivă. Îl întrebă cum se cheamă strada. Telefon nu avea. „Femeia din clasa de mijloc” nu mai striga. Își recupera geanta. Avea cureaua ruptă. Gunoierii îi adunau pachetele. Arătau un pic șifonați în uniformele lor de staniol. Își scutură haina. Abia cînd o luă din loc observă că șchiopăta ușor. Nu-și amintea să fi călcat strîmb.

Peste un sfert de ceas, cînd descoperi un telefon public, sună la departament. Raportă „intervenție” și „atentat la proprietate.” „În regulă”, spuse telefonul. Începuse să se facă cald; își desfăcu gulerul. Bău o *cola*. Cînd se întoarse femeia nu mai era. Își aminti că nu i-a luat numele. Cei de la salubritate plecaseră. Patronul golea scrumierele de pe mese. Numai tipul cu *skateboard* zăcea acolo unde căzuse, cu fața în jos, cu genunchii strânsi la piept.

Opera vieții

Așteptăm. Cu motorul la ralanti. Cu sufletul la gură. Din anul întâi așteptăm. Această promisiune ne-a susținut. În nădejdea ei am înghițit interminabile, plicticoase ședințe ale cercului de penal. În câteva rînduri am amînat. Așteptăm. Și așteptarea mărește totul ca printr-o lupă. Vom vizita o școală de reeducare. Școala din FUNDESAC. Din clipă în clipă subofiterul de la punctul de control ne va face semn să înaintăm. Fără eleganța celor de la circulație va face semn de „înainte” și noi vom pătrunde în miezul lucrurilor. La bordul unui autobuz bătrîior, chinuit de reumatism. În miez. Magister sare primul din autobuz, inspiră adînc, ca la munte. Recunoaște aerul. Plescăie mulțumit. Totul e neschimbat. Așa cum l-a făcut el. Mîine vom trimite încoace delicvenți minori. Copii. De ce aici și nu la închisoare?

„Să aflăm. Să învățăm. Să...”

Bariera se ridică.

Bariera pe care scrie STOP. Se ridică. Un ultim efort, autobuzul se tîrăște în curte, gata, nu mai poate. Caută un petic de umbră. Curtea dreptunghiulară e închisă de trei corpuri de clădire. A patra latură e gard plin, de beton. Gard de șantier. Se construiește aici? Se reconstruiește.

Trei corpuri albe, dormitoare luminoase. La mijloc, școala, obișnuită. Elevi în uniformă obișnuită. Se încolonează pentru masă. În pas de defilare. Un *Mickey Mouse* vopsit într-un colț, șoarece zîmbitor. Și arde soarele. Ne stoarce-n stropi de

transpirație, nu-i mai ajung. Constată și Magister. Ne introduce în temă ca într-o sală de festivități: „FUNDESAC e prima școală de reeducare.” Nu spune: e opera mea, a vieții mele. Dar noi știm. În zidurile acestea s-au întrupat masivele lui studii, mândria bibliotecii universitare. Nesfârșite căutări pe hîrtie, iată-le circumscrise unui spațiu finit. Închise. „Secția fete e complet separată și beneficiază de personal feminin încadrat. Băieții sînt mai mulți. Oameni care au călcat strîmb. Uneori foarte strîmb. Însă dincolo de povestea fiecăruia...” Ce e dincolo de povestea fiecăruia? „... ei sînt aici sub un numitor comun. O atitudine față de muncă și viață contrară interesului nostru general.”

O atitudine contrară față de interesul nostru general... „Acestui fenomen nu i se poate opune un penitenciar. Ci o școală. Acesta fie sensul instituției în care vă aflați.” Sensul instituției... De ce nu spune: este?! Un perfecționist nu vorbește așa.

Acesta fie sensul, formulare deloc surprinzătoare în aulă, aici contrariază. Din înălțimea foișorului său Magister ne privește prin două ambrazuri întredeschise. În spatele pleoapelor pe jumătate închise lucesc stins două guri de tun, cenușii.

Acesta fie sensul.

Aproape că ne-o cere. Nouă, care mai alergăm după o notă, o fată, o minge. Ziua de mîine e la noi. El e un om aproape bătrîn. Anul acesta i-a adus mai multe extracții. Mai multă vîplă. Se uită la noi cum alergăm după o fată, o repartiție, o sută de lei. Și își spune: ziua de mîine e la ei.

Sub pleoape tunurile ne ațintesc. Călcăm o podea care ne întoarce chipul. Lustruită, podeaua miroase a ceară. Și noi sîntem acolo, sub tălpile noastre. Ne călcăm fețele și așteptăm să tipăm de durere. Altă cale nu e. Doar coridorul-tunel cu uși pe stînga și dreapta. Magister apasă prima clanță. Cabinetul fonetic, unde se predă româna și franceza. Ne prezintă panoul electronic de analiză gramaticală. Apare o propoziție: „ajuns acasă Ion le povesti întîmplarea.”

Prin cască, Magister cere elevului să indice complementul circumstanțial de loc. Îi văd spatele. Un fior îi aleargă pe șira spinării. A fost luat prin surprindere. Indică „întîmplarea”.

Fulger roșu însoțit de un sunet neplăcut. În memorie rămîne semn. O fracțiune de secundă Magister zîmbește, apoi profesorul din el tresare, elevul nu a știut, alungă satisfacția, corectează. Lucrurile se întorc la ordinea lor.

Surpriză în laboratorul de fizică: pînă și perdelele se trag automat. Admirăm tabla magnetică. Ne verificăm emotivitatea în cabinetul psihologic. Niciodată n-am fost mai emoționați.

Ușa metalică, grea, deschide atelierele. Sudură, lăcătușerie, strungărie. Spunem bună ziua și ni se răspunde în cor: „să trăiți”!

— Cîți ani ai?

— Șaisprezece.

E băiatul din cabinetul fonetic, cel cu circumstanțialul. Ușile au o corespondență secretă. Pare nou aici: impresiile sale sînt proaspete. Nimic întîmplător în expunerea lui Magister.

— Nu-i nevoie să stai drepti. Ce faci aici?

— Piese metalice. Le primesc de la colegul din stînga, iau muchiile la pilă, le dau în dreapta.

I s-a spus ce și cum. Doar atît?

— La ce e necesară piesa ta?

— La îmbinarea șinelor. Cînd trece peste ele trenul face *dum-dum*.

Magister nu uită niciodată nimic.

— Pentru ce ești aici?

— Am omorît un băiat.

Noi credeam că fură triciclete. Un hoț mărunt, pocăit.

— Ne-am îmbătat, ne-am înjurat, l-am îmbrîncit și s-a lovit la cap.

— Adică tu l-ai lovit.

— Adică eu l-am lovit.

— Să nu uiți. Să trăiești ca și cum ai fi uitat, dar să nu uiți.

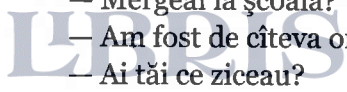
— Trăiesc, nu uit.

— De ce ai băut?

— M-am luat după alții.

— Ce fel de alții?

— Cocalari. Ziceau: geacă ai, oleacă de bătaie știi, hai la București.

- Mergeai la școală?
- Am fost de câteva ori.
- Ai tăi ce ziceau?

— Nu ziceau nimic. Tata o bătea pe mama și ea pe mine. Ea nu avea meserie. El avea mai multe, le schimba, zicea că să câștige mai mult. Dar nu câștiga. Lipsea cu lunile și când venea ne snopea.

- Cum e aici?
- Bine. Și rău. Nu știu, e... greu...

Magister are un moment de dezechilibru, ușoară amețeală, îi tamponăm fruntea asudată.

- Te-au bătut.
- Nu, nu. Eu... însă cuvintele nu ies. În loc se apără cu mâinile.
- Bătaia nu există.

Magister își revine, se desface de presimțiri.

- Nu există, repetă elevul.

Magister se mai interesează – acesta este cuvântul, el nu întreabă, el se interesează, îl interesează – dacă are prieteni.

— Am avut unul și l-am omorât. Și adaugă: nu uit. Magister îl bate pe umăr: poate că nu e atât de grav.

Credem că elevul îi va cădea în față, în genunchi, și de fapt asta se și întâmplă.

Deși rămîne mai departe vertical, el este la picioarele lui Magister: doamne, dacă ar fi așa, bînguie, dacă ar fi așa...

În clipa aceasta domnul nu este Domnul, abstracția uzuală a oamenilor singuri, ci Magister, coborît pe pămînt, iertînd greșiților. El nu amenință cu judecata, nu amenință cu nimic. Pînă și purgatoriul său e provizoriu. Doamne, dacă ar fi așa.

Magister se grăbește să se desprindă: să vedem și o fată. Și deschide altă ușă.

De fapt Magister nu deschide nici o ușă, poate nici nu o atinge, gestul este suficient, intenția.

— Furt din gestiunea maică-sii, ne prezintă o fată, mai mult femeie, nu deplin formată – șoldurile, coapsele vor fi gata la anul – totuși femeie, ne este limpede.

- Acolo furau toți, zice ea.